

ప బి వి.

రసభరితంబులును, గుణాలంకృతంబులును, విజ్ఞానదాయకంబులును నగు చిన్నిపాత్రంబుల బాలబాలికాశ్రేయోభివృద్ధి పొంటే విరచించి తన్మూలమునఁ బ్రపంచవిజ్ఞానరంగమున వారిం బ్రవేశపెట్టునున్న శిష్యున నాహిత్యప్రచారిణీసమాజము నెలకొల్పఁబడినది. ఇందు బ్రథమమణిగ నీ సతీనిధి గ్రంథ మాచిక్షనుండి విద్యాస్థిశతము వెలువడినది. ద్వితీయమణి యగు గుణమణిశతము బాలురహస్తములలంకరింప నొంకించుచున్నది.

సతీనిధిమణులు సద్యాత్మికములు. బాలవినోదిని గ్రంథ మాచిక్ష సద్యాత్మికముగ వెలువరింప నంకల్పించితిమి. మా యుద్యమమునలోకమెట్లు మన్నించునో ఉత్కంఠతోనిరీక్షించుచున్నారము.

ఈ సతీనిధి గ్రంథకుగ్ధ 'ఆంధ్రభాషాలక్షణశిక్షణము'ను రచించి యాంధ్రలోకమునకుఁ బరిచితుడై యున్నందున సతీనింగూర్చిగాని యాతని గ్రంథతీనిగూర్చిగాని ప్రత్యేకించి చెప్పవలసిన యవసరము కానరాదు.

మాయున్యమమను మెచ్చి సమాజమున సభ్యుడై
తన నీతినిభింధమానికను సమాజము వేననొసంగి మమ్మా
దరించి నందులకు గ్రంథకర్తగారి కెంతయుఁ గృతజ్ఞులము.

ఇట్లు

సుధేజనవిధేయుఁడు,

పాకాల,

అక్షయ సం॥ పుష్యశుక్ల
పంచమి భానువారము.

చి. మ. శ్యామరావు.

కార్యదర్శి,

నాహిత్యప్రచారిణీసమాజము

కృతినమర్పణము.

జన్మప్రభృతి స్వభావముల నిర్వక్రిముగ నిర్వర్తించి
 సీతినీధిమై బోధియె మత్పురోస్థకి మూలకందమును సూత
 కొమ్మున వెలిసి నాగుచును జనకుడునునై కీర్తిశేషులైన
 శ్రీపూతిలపట్టు వెదబుచ్చి కెడారి పాచపద్మములకు నిసీతినీధిని
 సమర్పించుచున్నాడను.

సీ॥ విద్యాగిశతక మొక్కఁడు

నిజార్థలమలు క్రొత్తవివరించితి సు

వేద్యముగ దీనిగొను; మన

వద్యయశస్కాయవిబుధి-వర్ణిత గేయా॥

(జనకస్మృతి).

శ్రీ రామ.

నీతినిధి.

(విద్యాధిశతకము.)

శ్రీరామచంద్రపదపం

కేరుహములమదిని నిల్పి-కించి స్మరినిం

పారెడునీతులఁ గొన్నిటి

నేరిచివినిపింతు నినుము-హితనిద్యాధి.

ప్రాప్తునొడుచుటకు మున్నగు

నిష్ఠురలేవఁగ నె డేవు-నిందలఁచుచుఁ బె

న్బడిసి దన హస్తంబును

బెద్దఁజూచిన శుభంబు-ప్రభువిద్యాధి.

—: తలి :—

క. తనతల్లి కలిమితన కొ

ప్పను వేయావుల సమాన-ముగఁ గావున నె

ప్తును బ్రథమదైవమని నీ

జననినిబూజింపుమయ్య-సద్విద్యాధి.

సురతరువడిగినదిచ్చును

సురమణిసుర ధేనువట్లె-సూటిగనిచ్చు

ధరజననితానుగోరక

సరిపఱచునుసుతునకెల్ల-సద్విద్యాధి.

—: తండ్రి :—

క. జననిజనకులు గురుఁడును

మనకాదిమదైవములుక్ర-మంబున వారిన్

ఘనశుశ్రూషలఁ దనువుట

మనధర్మమకాదె చూడ-మహివిద్యాన్.

౫

జనయిత్రేత్రమయ్యెను

జనకుఁడు బీజంబునిదు-జనసంబునకున్

మనుటకువృద్ధికిఁ గావున

జనకుని భజియింపుమయ్య-సద్విద్యాన్.

౬

తనయుఁడు తండ్రి శరీరము

తనయుండగు నండ్రుతండ్రి-తండ్రినిహింసిం

చిన నాత్మహింసయగు నీ

జనకుని బూజింబుమయ్య-సద్విద్యాన్.

౭

మనవెద్దలేదిచెప్పిన

మనమేలున కంచునెంచి-మహితమనమునన్

బానరించునతనికగుఁ బ్ర

బ్ధినకీర్తియుమంగళంబు-పృథువిద్యాన్.

౮

—: గురువు :—

ఎందఱు నీకుగురువులన

నెందఱొనెలనెలకు మాఱి-యెందోహాఁగా

నందొకరిఁజెప్ప నెటులగు

నందువెమది నొకనినిల్పు-మావిద్యాన్.

౯

అరయఁగు' కారము చీకటి
 పరఁగ 'రు' కారంబు దాని-వవలించునదా
 గురుశబ్దస్మామహిమను
 పొరసినదనినమ్మి కొలువు-భువివిద్యాస్థి.

౧౦

—: దై వ ము :—

హరిహరభేదము తెంచక
 హరిహరనామమ్ములొకని-కై నవెయసి యా
 హరిహరనామము మదిలో
 నిరతముభజియించుసుగుణ-నిధివిద్యాస్థి.

౧౧

హరియని హరుడని కాడని
 పరిపరివిధములను నేరు-వాదాడుసురా
 పురుషులకు నరకమేగతి
 వర మోక్షముత్రోవ దుర్ల-భమువిద్యాస్థి.

౧౨

జనియించినపుడు జననియు
 ఘనపూజనవేళనింటఁగలవేలుపు శ
 య్యనుభార్య మోక్షకాలము
 ననిరాకారుండుదిక్కు-నయవిద్యాస్థి.

౧౩

—: కా ల ము :—

మనకాయువునూతేండ్లగు
 మనముందుమె యంతదనుక-మదిఁదలఁపంగా

మనయాయువు తీసింపఁగ

మనకర్మమె కారణంబు-మహివిద్యాధీ.

౧౪

ఆయువు తక్కువగాఁగ న

మేయముగా నానయిడిభ్ర-మింపించెడు న

త్తోయజగర్భనిచతురత

వేయివిధులమెచ్చవలదె-విధివిద్యాధీ.

౧౫

చాలవిలువగ లిగినదీ

కాలము మఱితిరిగిరాదు-కాలక్షేపం

బేలానిర్దయగలదీ

కాలంబునునమ్మకుంటె-గతివిద్యాధీ.

౧౬

కాలముదాటఁగ రావది

కూలమొలయుని గ రంబ-గుండలపోయె

గాలము దానింగడవం

జాలమయటలగుటఁ దెలివె-జనువిద్యాధీ.

౧౭

కాలమజనులసృజించును

గాలమరక్షించుఁద్రుంచుఁ-గాలమచూడఁ

మూలము ముమ్మారులకును

గాలమసుఖదుఃఖకార-కము విద్యాధీ.

౧౮

కాలంబనెడురథాంగము

లీలాగతిఁదిరుగునంద-లివిరెండు మొనర్

చాలుగ నవియేసుఖదుః

ఖాలనెడునహర్నిశములు-గదవిద్యాధీ.

౧౯

కాలము నెల్లుచునున్నది

కాలము తిఱుకొక యష్ట-గలుగును గానఁ

గాలమును వృథ పఱిపకు

కాలమనకలంబునకు-గతివిద్యానీ.

..౨౦

—: మృతి :—

కాలమునఁ గుడిచినట్లుట

కాలమునను సంగమగుట-కర్మముచేతఁ

కాలమరణదము, తప్పన

కాలమరణమేర్పరంబు-గావిద్యానీ.

..౨౧

ఒకవిధముకాలమరణం

బకాలమృత్యువులుశతన-హాసములగు దీ

నికియోజించిన మనవగు

కుకర్మములె కారణముల-గును విద్యానీ.

..౨౨

ఆఁగిలికిమున్నకుడు మట

వేకువమేల్కనకయుంట-వేమాలులుతిం

టేకాక నిద్రవోవుట

యీకార్యములిడునకాల-మృతివిద్యానీ.

..౨౩

కట్టుపలువిధములయ్యెను

జుట్లోలెక్కకునుమీఁతె-సాంతక్షురికలఁ

బొట్లోమట్లోదిగె నిం

కట్లగునిటుకాకమృత్యు-విలవిద్యానీ.

..౨౪

—: స చా చా ర ము :—

మనమేవెద్దలమనుకొని

మనవెద్దలగేలిసేతి-మనమాంద్యమ్మ;

మనలోతెలుగుముతన న

ల్పనునేరనిగుంజ, తిని-భువివిద్యాస్థి. ౨౫

ఎఱిగియెచ్చేసిరో చ్ఛము

తెలుగుక యొనరించిసారో-యెలుగుక మనవీ

తెలుగునదప్పినడతతగు

తెలుగుగ? యోజింపుమామ-విని విద్యాస్థి. ౨౬

పలువురు వెద్దలువలదని

పలికినపని చేయజనమ-ప్రాప్తినకెప్పుడు

పలువురులోతనుమ పున

నెలలివిననదూరవెట్టి-విధివిద్యాస్థి. ౨౭

దేసిమనమునఁ దలఁతుదా

దానిననోటనువచించి-దానినచేయక

దానిలు 'త్రిశుద్ధి' యంచును

దానిననుదురదయనీకు-దగువిద్యాస్థి. ౨౮

వైపూతయేమిగుణమగు?

లోపలనుగుణంబువెలయ-లోకముమెచ్చు

జేపిడని గొప్పటావున

కేపునఫలమున్నెంట-లిడవిద్యాస్థి. ౨౯

ధర నెంతచదువుచదివిన

స్థిరముగ ని రెండువిధులై-చెప్పంబడెడిన్

బరపీడపాపకార్యము

పరోపకారంబమంచి-పని విద్యార్థి.

30

కుర్రులదంపతుల నడుమ

గురుశిష్యులనందిశివుల-కున్ మధ్యమునన్

ఖరములనడుమను నడచిన

బారయవుమనతలఁచుకార్య-మున్ విద్యార్థి.

31

గురుశిష్యావళికివధూ

వరులకుసుతజనకులకును-వరభృత్యధరా

వరులకుఁబగ వ్రేటినయా

నరునకునరకంబుదప్పనావిద్యార్థి.

32

—: స హ వా స ము :—

సుమనస్సంగమునఁ బురువు

సుమనస్కులశిరముఁజేరి-సాంపాందును బూ

జ్యములగు శిలలును గలదే

సుమనస్సంగమున కెనవ-సుధవిద్యార్థి.

33

ఇచ్చుట :పుచ్చికొనుటయును

నిచ్చునుగోప్యంబుచెప్ప-తేర్పడవినుటల్

వెచ్చించి యిడుటతినుటయు

నిచ్చుచుఁజెలికానిగొనము-లగువిద్యార్థి.

34

చెడువానిఁజేర నెవ్వడుఁ

జెడుగేవాటిల్లుఁగాని-చెందవుశుభముల్

చెడఁగాలుచునంగారమె

కడునలుపిడుచిద పముట్ట-గదవిద్యాధీ.

౩౧

ఖలులొకపరిసత్కార్యం

బులనొనరుపనమ్మిచేర-భోకుముచెడుగౌఁ

బుల్బుల్లయుపవాసములు పశు

పులనెక్కువచంపఁగాచె-భువివిద్యాధీ.

౩౬

ఎమటను నిచ్చకమామచుఁ

బదపడిమఱుఁగై నఁ గార్య-భంగముచలచె

ట్టుదురాత్మచెలిమినిజ్ఞం

పఁదగుఁ దేనెగలక్తి-వరెవిద్యాధీ.

౩౭

ఆటోపంబునఁ గొంచెము

బూతుకమునఁగొంతగుణము-వొడనఁపినన

చోటనవగుణముమెండా

తాటోటునుఫణిగవీడఁ-దగువిద్యాధీ.

౩౯

గుణముగని ప్రాజ్ఞులగుణ

గణనంబునసంతసిం-త్రు-కరువలివృత్తం

బునఁ బుష్పసౌరభముఁగొనఁ

గ నెయ్యమోదంబునందు-గతి విద్యాధీ.

౪౦

గుణములను విడిచి యజ్ఞులు

గణియింతురుదోషములను-గస్తురిపైని

ల్పునె యీగలుపుంటిని
ల్చినయ్యలునీవచెపుమ-స్థిరవిద్యార్థి.

—: భాష :—

భాషలలోన ననుత్తమ
భాష తెనుగుగాన సట్టి-భాషామణికి
నేషముమాటిచి సంకర
యోషగఁజేయకుము సుగుణ-యుతవిద్యార్థి. ర.౨

ఏబాసనుమాటాడుదు
వాబాసనునచ్చముగను-నాడినబాసా
నేబాసాయింఁచినివివగ
తోబెక బెకలాడనేరు-తువెవిద్యార్థి. ర.౩

ఆదేశస్థులునవ్వఁగ
నిదేశస్థులును నవ్వ-నిపునెడఁగ భా
షాదైన్యము ఏరయుటయే
లాదోపదుభాషపైఁ జ-లమ? విద్యార్థి. ర.౪

—: మాటతీరు :—

సమయమెఱిగి మాటాడిన
సమయస్ఫూర్తియును జాల-సముచితమగు నా
సమయజ్ఞతలేమిని దుః
ఖమయగునోదార్పగుండఁగదవిద్యార్థి. ర.౫

మృదుతనుదారుణమడంగును

మృదుతనదారుణమడంగు-మృదుతకసాధ్యం

బెదియుంగానము గావున

మృదుతరముగ చూటలాడు-మీవిద్యాధి.

౪౬

స్వరభేదమైన పలుకునఁ

గ రముచెడును భావమందుఁ-గార్యముచెడుటఁ

స్థిరమగు; నిష్టార్థమును

వరమడిగినత్వప్రచేడియె-వరవిద్యాధి.

౪౭

సత్యమున రవివెలుంగును

సత్యమున నయగ్నిమండు-జలదముకురియు

సత్యమజనులకు చైవము

సత్యమపలుకంగ వలయు-సద్విద్యాధి.

౪౮

—: చ దు వు ట. :—

అర్థమెఱిగిచదువుట కా

మ్యార్థప్రదమండ్రుచెద్ద-లదియారసిన్ప

ప్రార్థకముగఁ జదువుము ధ

ర్థార్థాదికములను నీకు-నగువిద్యాధి.

౪౯

రసమునెఱుంగకచదివినఁ

బసయుండదు కంఠశోష-ఫలశూన్యమునౌ

రసమెఱుంగునె రాసభములు

గనతోగంధమునుమోవఁ-గ నెవిద్యాధి.

౫౦

అటగొటగజదివితానే

నెటజాణఁడటంచునిట్ట-నీల్లు మఁమది నే

దెఱుఁగకచెడియెడు నిప్పటి

కొఱమాలినచదువుచమవ-కుమువిద్యాస్థి.

౫౧

—: మ ర్వా ద ము :—

ఒప్పై నయర్థమెఱుఁగమి

దప్పనివాదింపకుము మ-తగ్రంథములం

దెప్పడు దప్పించుటయగు

నొప్పమియును హీనుబుద్ధి-యును విద్యాస్థి.

౫౨

తెలియుననివాదులాడు చు

దెలివినవినకున్నదాను-దెలియకయున్న

బలుకప్టమువానికి దా

దెలుపుటతోనై దుసురులు-దెగు విద్యాస్థి.

౫౩

మున్నెఱిగినవానింబలె

నెన్నడుగుతోడ బృచ్చనెకనక్కెముగా

బన్నకుమది సీవృద్ధికి

సున్నయు దుష్కీర్తిరము-చుమివిద్యాస్థి.

౫౪

తగువిషయము జింతింపక

యగోచరమనూహ్యమెట్టు-లగుజింతింపక

దగు మొదటిమెట్టునెక్క

యెగువకెగురనగునె పడవెయిలవిద్యార్థి.

గీగి

పైగురుశక్తిచాలదు

ప్రాణేనడకతనకు హీన-వర్తనమాయే

కాకికగుగబ్బిలపుగతి

బోకయును ద్రిశంకుని పదమును విద్యార్థి.

గీఁ

—: శిష్యులక్షణము :—

వతివిడిచిన్నట్టి సతిసం

గతిమాతృవిహీన శిశువు-కరణిని గురుసం

గతిలేనిశిష్యుచదువులు

వితయచు మీయొచఁగా భు-వినివిద్యార్థి.

గీఁ

సమబుద్ధిసాధుసేవయు

సముచితచరితంబుదాంతి-శాంతియు విశ్వా

సముశాస్త్రాదులయెడ విన

యముసత్యము శిష్యగుణము-లగువిద్యార్థి.

గీఁ

ఒకటిచదువురెండడఁకువ

ప్రకటితముగమూఁడు తెలివి-భానాభావ

ప్రకటననాలుగయిదున

మృకపాఠులుగావలయుఁజు-మీనివిద్యార్థి.

గీఁ

మనమునువాక్కును గరములుఁ
 గనులును గుహ్యంబుశుద్ధి-గాఁ గలవారల్
 ధనకాంతలయెడనున్నను
 గనుఁగొనభయమేమిలేదు-గదవిద్యాధీశ్వరీ. ౬౦

గురువును వైద్యునినావికుఁ
 బరిణయమగుపిదపజననిఁ-శాపులుగలఁకన్
 దెరలింతురు పనిముగియుడు
 జరపకునీవట్టులెపుడు-నదివిద్యాధీశ్వరీ. ౬౧

—: ఆ రోగ్యము :—

ఆరోగ్యంబు ప్రధానం
 శారయదేహులకునెల్ల-నది బలములం
 బైరాజిల్లుట బలమును
 ధీరులుసాధింపఁదగు వి-ధిగవిద్యాధీశ్వరీ. ౬౨

పురమును భూదారునిక్రియ
 నరదంబును రథికునవలె-నాత్మనిలయమున్
 నరుఁడేమటకెల్లవృష్ట
 బరిరక్షణసేయవలయు-వరవిద్యాధీశ్వరీ. ౬౩

ప్రాణాపహర్తకాలుడు
 ప్రాణధననిహంతయగు-వైద్యుడు దేహ

త్రాణార్థివెజయోగ్యత

గానకపిలువంగదగదు-గదవిద్యార్థి.

౩౪

వ్యాయామమునకుఁ దలమఱుఁ

గైయితరంబులకుఁ బెద్ద-యైవాతాళి

నీయుద్దులఁ బెద్దమై

వాయాడకువదరుఁబోతు-నైవిద్యార్థి.

౩౫

—: జ్ఞానము :—

కొఱగానియక్కరంబును

కొఱగానినరుండుఁజాలఁ-గూడనిగుణము

కొఱగానిమూలికయులే

చెఱుఁగు తెఱుఁగు నెఱుకకొఱమ-హినివిద్యార్థి.

౩౬

మనుజునకు విద్యకంటెను

గనులును సత్యంబుకంటె-ఘనతపము సుఖం

బునఁద్యాగముకంటెను మిం

చినదీభువిలేదులేదు-స్థిరవిద్యార్థి.

౩౭

సమముఖుండై యిహసుఖదుః

కములాదిగఁగల్గుద్వంద్వ-కర్మములఁదగ

సమముగఁజూచునతనిలో

కముతప్పకచెప్పజ్ఞాని-గావిద్యార్థి.

౩౮

—: ధ న ము :—

మందుభియచేతనముదా

నిందట్ట 'ధనంధన'మృ-నియశ్చింతచున్

బొందవలదెచేతనుడై

పాండుగసంసారిధనము-మును విద్యాశ్రీ.

౧౯

ధనమునగులకౌరవమగు

ధనమునసకలంబుదన్నదగ్గఱికోలుచున్

ధనమేమూలముజగతికి

ధనమునుర్యాయ్యముగఁగూర్చదగువిద్యాశ్రీ.

౨౦

నాయంబుననాజ్ఞితమగు

నాయముదాఁదినఁగవచ్చు-నర్థులకిడఁగా

శ్రేయమొనఁగూర్చునిఁకన

న్యాయాజ్ఞితమందుఫలము-నహివిద్యాశ్రీ.

౨౧

—: మ ద ము :—

కులమాచారము ధనమును

విలసితవిద్యయును రాజ్య-విభవముహంపం

బెలఁబ్రాయముదపమునువ

గిలఁజేయునుమదమునండు-స్థిరవిద్యాశ్రీ.

౨౨

వేడిమియగ్నికేఁ జలనము

గాడుపునకు శీతగుణము-కంజారికినొ

పాడిధనికునకుమదమిలఁ

గూడుటఘృవమ్మిచ్చేర్ప-కుమువిద్యార్థి.

23

అంగములద్రఢిమగలిగియు

నంగవిహీనునిగఁజేసి-యాడించుట బం

ధుంగురునంపచోగము

నంగనకుం తెఱిగివిడుము-నయవిద్యార్థి.

24

—: తృప్త :—

జీర్ణములగుఁగేశంబులు

జీర్ణములగురదనములున-శీకృతబలముల్

జీర్ణములగుఁగనులు నెవుల్

జీర్ణముకాదయ్యతృప్త-సిరవిద్యార్థి.

25

—: ప రో ప కా ర ము :—

మనుజుఁడుగా జన్మించిన

జనులకుహితమాచరింపఁజన దేయరయఁ

జినచిన్నప్రాణికోటులె

మనుజునకుపయోగ పడవె-మహివిద్యార్థి.

26

ఘాతులునల్పురులోభికి

భూతలమునధర్మమగ్ని-భూపుడుచోరుం

డేతఱిధర్మముపొదలదొ

ఘాతుకులయ్యెదరుపరులు-కనువిద్యార్థి.

27

దానమునశత్రుజయమగు

దానముననవ్యాధివోవు-దానమువలన

జానలునువిద్యయొడఁబడు

దానమెపురుషార్థదంబు-తగవిద్యార్థి.

25

దానముచేయుట ధర్మము

మానవులకుఁబాత్రదాన-మాత్రముశ్రేష్ఠం

జానందునపాత్రునకిడు

దానంబునఁబాపమబ్బుధరవిద్యార్థి.

26

అడిగినయాతనియక్కఱ

నడవడియాచితియుఁడనధ-నమువోయెడునా

నడిదేశకాలములెఱిగి

యిడుదానమెపాత్రమందు-రిలవిద్యార్థి.

27

వెలలియిడుట తమముమఱి

పిలిచియిడుటమధ్యమంబు-వేడునతనికా

నలనిచ్చుటయధమముభృ

త్యులకిడుటధమాధమంబు-స్తుతవిద్యార్థి.

28

—: యా ష్ట :—

నడకతడఁబడునుగాత్రము

దడజనియించెడినిగద్గ-దస్వరము భయం

బెడదఁగలుగుమృతిచిహ్నము
లడిగెడుచోవలవడెవరికదివిద్యార్థి.

౨౨

లఘువస్తువుత్పణమంతకు
లఘువగుదూలంబు దాన-లఘువగుమతియై
లఘుతమమగుయాహ్వాగుణ
మఘదూరా! నీకువలవ-దదివిద్యార్థి.

౨౩

—: అ తి క్ర మ ము :—

అతిదానంబునఁ గర్ణుఁడు
దితిమనుమండై నబలియుఁ-డేజమునెడరే
అతియేశత్రువుజనులకు
నతియెందునువిడిచినడవ-నగువిద్యార్థి.

౨౪

అతిలోభియైసుయోధనుఁ
డతిలోభంబుననుగుక్కుయలజడివడరే
వితరులయాస్తినిగోరక
గతినొరులకుఁజూపుదాత-గావిద్యార్థి.

౨౫

అతిమూఢుడై నరావణుఁ
డతిరూపిణియైననీత-యలజడివడరే
అతికామిపక్షిరథుఁడును
నతియెందునువిడిచినడవ-నగువిద్యార్థి.

౨౬

—: భా జ న ము :—

కారకుఁడనుమోదకుఁడును
 ప్రేరకుఁడునుగర్తవల్కుఁడేనమభాగుల్
 భారణిఁగార్యఫలమునకు
 నారసియిది నీవునడవ-నగువిద్యాధీ.

—: గు స్స హ ము :—

ఘనదుస్సహములునాలుగు
 తనచెండ్లముచుట్ట నట్టితనకృషియందున్
 దనపుత్తుఁడవిద్వాంసుఁడు
 తనకడుపుననొప్పియగుటఫరవిద్యాధీ.

౨౨

జనకుండుఋణముచేసిన
 జననియువిటియైన అంచె-జాయయైననున్
 దనయుఁడుశుంభయైనగే
 స్తువిశేత్రులువారలండు-స్తుతవిద్యాధీ.

౨౩

—: పూ జ్య త :—

అలుపులకు నధికపూజ్యత
 గలుగునునధికులకుఁగొంత-గలుగునుదుదిని
 ప్పలనిస్సుమతరుజాలం
 బులఁగనవేమేటిభవన-ములవిద్యాధీ.

౨౦

ఘృతభాండముఖముఁజూడరు
మతిఁదలఁపరుసురకుఁబూజ-మాలికలునుహః
రతులును జెప్పనగునెకలి
కృతమహిమముగాకయున్న-దే? విద్యాధీ.

౯౦

—: ప్ర జ్ఞ :—

ముదిమి మొదటమానసమునఁ
బిదపశరీరమునఁదోచు-విద్వాంసునకుఁ
మనఁదోచుఁగానిజమనకుఁ
దుదిఁదోచదుతనువునందు-స్తుతవిద్యాధీ.

౯౧

హాలాపానులకును స్త్రీ
లోలురకునుదుదిని మొదట-లుబ్ధులకును దు
ష్టానికినిరంతరముప్ర
జ్ఞాలాభమువారయదరసి-నవిద్యాధీ.

౯౨

—: పా ప ము :—

పాపమనిచేసిపిమ్మటఁ
దాపపడిన ఫలములేదు-తప్పికొనవలె
బ్రాహ్మణునడుసునఁగాలిడి
వాపినిగొల్గదుగుజమని-వలెవిద్యాధీ.

౯౩

పాపములలోన నెక్కడు
పాపముతనునమ్మినట్టి-వానిఁజెలుపు త

త్వాపమేభూమికిబరువట

యోపికనిదియరసినడువు-మురువిద్యాత్థి.

౯౫

చాలగఁగౌపముచేసిన

పాలసుడిభువనమందు-బాలురవలన

గాభులతన్నలుదినఁగా

బాలగుఁగాల్పంతియగుచు-వరవిద్యాత్థి.

౯౬

—: సే వ :—

జనములయాదాయంబును

గనియాటవపాలుకాన్క-గాఁగొనిన్యాయ్యం

బుననడచునరపతినిగొలి

చినభుక్తియుముక్తిగలుగుస్థిరవిద్యాత్థి.

౯౭

జనములగానుగునిడిరస

మునుద్రావెడుభూప్రగొలువ-ముక్తియటుండ

మునుభుక్తికెనందియమగు

వెనుకవిడదుకౌరవంబు-వినువిద్యాత్థి.

౯౮

చదువెంతచదివియుండిన

ముదమొదవెడుకోలువునందు-మరిసినభక్తి

మదిదలఁపకలోకేశుని

గొదలేనిసుకంబుమనక-గునె? విద్యాత్థి.

౯౯

భుక్తికిగలచదువులనే

రక్తిజదివికొలుపుగొలువ-రాణచెలగునే?

భుక్తికిగొక్కలుగొలువవె

ముక్తిచదునెచదువుముఖ్యముగవిద్యార్థి.

౧౦౦

—: పా ర మా గ్ని క ము :—

ఇటగలదున్మృతలకటలే

దిటలేదటగలదుయతుల-కెన్నగసుఖములే

ఇటనటనజ్జనులకుంగల

దిటనటమృతలకులేదు-హితవిద్యార్థి.

౧౦౧

చదువన్న నేమి? నేర్పగు

గద! నేననువస్తువుమన-కాయంబునను

న్నదియెచ్చటనోనేరని

చదువుచదువసార్థకంబె-సద్విద్యార్థి.

౧౦౨

నీవును నేననుభేదం

భేదస్తువునందుంగలుగు? నెల్లయెడని

కావరమువీడిచూచిన

నీవేననుభేదమున్న-దే? విద్యార్థి.

౧౦౩

పగిలినమృద్భాండమును

బాగులకవర్జింపవలయుబోయినదాని

దిగవిడిచియవలనేప్పుట

నగుఁబాటగుఁగాఁ బెచూడ-నయవిద్యార్థి.

౧౦౪

మొదటనకొయ్యలురెంజొక

నదిగట్టునఁగలిసియుండు-నదిలోఁబడఁగా

వదలుచుఁగలియుచు దొరలును

నిదిగనిచింతింపనేల-హితవిద్యార్థి.

౧౦౫

ఒకతరువుననొకయప్పుడు

ప్రకటముగననేకజాతి-పక్షులు వసియిం

చికడకుఁగెళలకరుగుదీ

నికొఱకుఁజింతింపనేల-నెఱివిద్యార్థి.

౧౦౬

జోకనునూర్చుఁడుపుట్టినఁ

చీకటివిడునస్తమింపఁ-చీకటియయగుకొ

డేకువదీని నెఱిగియా

చీకటికై వెఱవనేల?-స్థిరవిద్యార్థి.

౧౦౭

సుకమువెనుకదుఃఖంబగు

సుకమగుదుఃఖంబువెనుక-సారిదినివైక

ల్పికముగఁబ్రతినరునకు దీ

నికొఱకుఁజింతింపనేల-నెఱివిద్యార్థి.

౧౦౮

శ్రీరామాభిఖ్యుండను

శ్రీరామపదారవింద - సేవారతుఁడన్

బేరుగ నీశతకంబొక

తీరుగ సేకొఱకు వ్రాసి - తినివిద్యాధీ.

౧౦౯

శ్రీరామార్పణము

శ్రీ

శ్రీ

శ్రీ

శ్రీ రామ.
నీతినిధి ప్రథమ మణి.
(విద్యానిధి శతకము.)

—: గ్రంథకర్త :—
గూతలపట్టు శ్రీరాములురెడ్డి.

